

MD - 3805, mun. Comrat, str. Lenin, 177
tel./fax: (+ 373 298) 23446
email: caco@justice.md

MD - 3805, мун. Комрат, ул. Ленина, 177
тел./факс. (+373 298) 23446
email: caco@justice.md

de la « 05 » 06 2023 № 10r-8/2023 1201

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

Vă expediem sesizarea privind excepția de neconstituționalitate actelor juridice înaintată de petiționarul Negură Ion pe materialul la plângerea petiționarilor Negură Nadejda și Negură Ion înaintată în ordinea art. 313 CPP RM.

Anexă: 19 file

PREȘEDINTE INTERIMAR AL
CURȚII DE APEL COMRAT
ex. Odnostalco

ANDREI MIRONOV

Atenție! Acest document conține date cu caracter personal, prelucrate în conformitate cu prevederile Legii nr. 133 din 08.07.2011 «Privind protecția datelor cu caracter personal». Acest document nu se supune publicității. Operațiunile efectuate cu acest document fără drept în acest sens se sancționează în conformitatea cu cadrul normativ al Republicii Moldova.

**SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE**

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume: **NEGURĂ** 2. Prenume: **Ion**,

3. Funcția: Petiționar/recurent

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Considerăm ca fiind neconstituțională sintagma:

”Cimișlia Cimișlii.”

din Anexa nr. 3 a Legii Nr. 514 din 06-07-1995 *privind organizarea judecătorească* (Publicat: 19-10-1995 în Monitorul Oficial Nr. 58 art. 641)

menționată la Curtea de Apel,
din care face parte Judecătoria Cimișlia

(la care au fuzionat prin contopire judecătoriile Basarabeasca și Leova).

Modificarea respectivă a fost introdusă prin art. 7 pct. 6, **Legea Nr. 76** din 21-04-2016 *cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești* (Publicat: 01-07-2016 în Monitorul Oficial Nr. 184-192 art. 387).

În opinia noastră,
prin introducerea localităților care fac parte din circumscripția Judecătoriei Cimișlia (*inclusiv Basarabeasca și Leova*) în circumscripția Curții de Apel Comrat,
legiuitorul

NU a ținut cont întru totul de prevederile legale stabilite în:

- articolul **20** și articolul **119** din Constituția Republicii Moldova,
- **Legea Nr. 344** din 23-12-1994 *privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)* Publicat : 14-01-1995 în Monitorul Oficial Nr. 3-4 art. 51;
- **Legea Nr. 436** din 28-12-2006 *privind administrația publică locală* Publicat : 09-03-2007 în Monitorul Oficial Nr. 32-35 art. 116 ;
- **Legea Nr. 764** din 27-12-2001 *privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova* Publicat : 29-01-2002 în Monitorul Oficial Nr. 16 art. 53, etc.,

cât și

de interesul cetățenilor moldoveni/români, ucraineni, ruși etc., care **nici nu au fost consultați**, în ce privește îngrădirea unui drept esențial și important, în ce privește **realizarea reală și efectivă** a unui drept garantat constituțional - **Accesul liber la justiție** – manifestat în corelație cu un alt drept garantat constituțional - **Folosirea căilor de atac** (*Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii*),

fiind obligați

să se deplaseze în **regiunea autonomă Gagauz-Yeri**, la distanțe mult mai mari, față de cele care existau anterior (*timp îndelungat*), când justițiabilii din Judecătoria Cimișlia își exercitau căile de atac la Curtea de Apel Chișinău.

Este necesar de menționat,

în proiectul Legii cu privire la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești se propunea:

- ... lărgirea circumscripției Curții de Apel Comrat – pe lângă Judecătoria Comrat, în circumscripția acesteia se vor afla Judecătoria Cimișlia și Judecătoria Căușeni,

dar care ulterior - Judecătoria Căușeni - a fost exclusă,

pe când

Judecătoria Cimișlia a fost lăsată în circumscripția Curții de Apel Comrat.

Legislatorul NU a ținut cont de **unul din criteriile de bază**, care este **organizarea administrativ-teritorială**.

În acest sens, subliniem faptul că prin Legea nr. 853 din 29 mai 1996 cu privire la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești, competența teritorială a judecătoriilor a fost stabilită în conformitate cu organizarea administrativ-teritorială a țării.

Reieșind din faptul că în unele regiuni ale țării **infrastructura** este slab dezvoltată (*transport insuficient sau neregulat, drumuri de calitate joasă*), lărgirea sectorului de funcționare a unei instanțe, la caz a Curții de Apel Comrat, creează impedimente serioase pentru exercitarea dreptului persoanelor la liberul acces la justiție.

Legislatorul NU a ținut cont de "*distanța de la localitatea de reședință a justițialilor din circumscripția Judecătoriei Cimișlia de a se deplasa la Curtea de Apel Comrat, de timpul necesar pentru parcurgerea acesteia, precum și nivelul de dezvoltare a infrastructurii drumurilor*" în calitate de criteriu ce trebuia a fi luat în considerație în procesul de reorganizare a instanțelor judecătorești.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI

La prezent,

pe rolul Curții de Apel Comrat se află mai multe dosare civile, penale în care NEGURĂ Ion, NEGURĂ Nadejda (*soția*) sunt parte în aceste dosare și astfel, ei sunt obligați să participe la ședințele de judecată.

Astfel, deplasarea cetățenilor moldoveni/români în orașul Comrat, într-o regiune autonomă Gagauz-Yeri, cu un specific deosebit,

- creată în scopul satisfacerii necesităților naționale și păstrării identității naționale a găgăuzilor, dezvoltării lor plene și multilaterale, prosperării limbii și culturii naționale, asigurării sine statorniciei politice și economice,

le creează acestor persoane impedimente serioase de limbă, cultură etc.,

incomodități ce țin de timpul necesar pentru parcurgerea acestei distanțe, cât și de lipsa transportului obștesc, nivelul insuficient de dezvoltare a infrastructurii drumurilor, cât și de o altă cultură, limbă – promovată activ, în mod legal, în această regiune.

Art. 20 din Legea Nr. 344/1994 prevede:

- Curtea de apel cu sediul în municipiul Comrat este o instanță de gradul doi față de instanțele judecătorești ierarhic inferioare și examinează în calitate de primă instanță cele mai complicate cauze civile, administrative și penale.

iar art. 5 din Legea Nr. 344/1994 stabilește:

- În componența Găgăuziei intră localitățile în care găgăuzii constituie mai mult de 50 procente din populație. (2) Localitățile unde găgăuzii constituie mai puțin de 50 procente din populație pot fi incluse în componența Găgăuziei în baza voinței majorității alegătorilor, liber exprimate în cadrul referendumului local, efectuat din inițiativa a cel puțin o treime din alegătorii localității respective. (3) Includerea localităților prevăzute la alin.(1) se (2) ale prezentului articol în componența Găgăuziei are loc în baza rezultatelor referendumului local, efectuat în fiecare localitate în parte de către Guvernul Republicii Moldova ...

iar locuitorii din circumscripția Judecătoriei Cimișlia

nu au nimic comun cu unitatea teritorială autonomă cu un statut special - Găgăuzia (Gagauz-Yeri).

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

IV.1

Solicităm ca sintagma

- "Cimișlia Cimișlia"

din Anexa nr. 3 a Legii Nr. 514 din 06-07-1995 privind organizarea judecătorească (Publicat: 19-10-1995 în Monitorul Oficial Nr. 58 art. 641)

(prin care Judecătoria Cimișlia este inclusă în circumscripția Curții de Apel Comrat)
să fie declararea **NECONSTITUȚIONALĂ**,

pe motivul că această sintagmă contravine articolelor 20 și 115 din Constituție.

IV.2

În argumentarea juridică ne referim la normele legale din Constituție:

- Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate (art. 1 alin. (3));
- (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale (art. 4);
- În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției (art. 6);
- Constituția Republicii Moldova este Legea Supremă. Nici o lege nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică (art. 7);

- Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime (art. 20 alin. (1));
- ... dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile ... (art. 23 alin. (2));
- (1) Teritoriul Republicii Moldova este organizat, sub aspect administrativ, în sate, orașe, raioane se unitatea teritorială autonomă Găgăuzia. În condițiile legii, unele orașe pot fi declarate municipii (art. 110 alin. (1));
- (1) Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte integrantă și inalienabilă a Republicii Moldova și soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, potrivit prevederilor Constituției Republicii Moldova, în interesul întregii populații, problemele cu caracter politic, economic și cultural. (2) Pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sunt garantate toate drepturile și libertățile prevăzute de Constituția și legislația Republicii Moldova. (3) În unitatea teritorială autonomă Găgăuzia activează organe reprezentative și executive potrivit legii (art. 111 alin. (1) – (3));
- Justiția se desfășoară în numele legii numai de instanțele judecătorești (art. 114);
- (1) Justiția se desfășoară prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii. (2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate. (3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă. (4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică. (art. 115 alin. (1) – (4));
- Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii (art. 119);
- Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și a hotărârilor Parlamentului ... (art. 135);

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO), în vigoare pentru Republica Moldova din 1.02.1998):

- Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții (art. 1);
- „1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției. (...)” (art. 6).

Legea Nr. 514 din 06-07-1995 privind organizarea judecătorească Publicat : 19-10-1995 în Monitorul Oficial Nr. 58 art. 641

- (1) Puterea judecătorească este independentă, separată de puterea legislativă și puterea executivă, are atribuții proprii, exercitate prin instanțele judecătorești, în conformitate cu principiile și dispozițiile prevăzute de Constituție și de alte legi. (2) Justiția se desfășoară în numele legii (art. 1 alin. (12), (2));
- Organizarea judecătorească este reglementată de Constituție, de prezenta lege și de alte acte legislative (art. 2);

- (1) Justiția se desfășoară prin intermediul următoarelor instanțe judecătorești: a) Curtea Supremă de Justiție; b) curțile de apel; c) judecătorii (art. 15 alin. (1));
- (1) Localitățile de reședință și circumscripția instanțelor judecătorești sunt stabilite conform anexelor la prezenta lege. (1/1) Reorganizarea sau încetarea activității instanțelor judecătorești poate fi făcută doar prin lege organică. O instanță judecătorească nu poate fi reorganizată sau activitatea acesteia nu poate înceta dacă competențele sale jurisdicționale nu au fost transferate unei alte instanțe judecătorești. (1/2) Stabilirea circumscripțiilor judecătoriilor și a circumscripțiilor curților de apel se face în baza evaluării cumulative după următoarele criterii: a) numărul de dosare transmise judecătoriei spre examinare pe parcursul ultimilor 5 ani și complexitatea acestora; b) numărul de locuitori în regiune; c) distanța până la cea mai apropiată instanță de judecată, inclusiv timpul necesar pentru parcurgerea acesteia; d) organizarea administrativ-teritorială; e) starea clădirilor instanțelor de judecată (art. 21 alin. (1) – (1/2));
- (1) Fiecare curte de apel își exercită competența într-o circumscripție care cuprinde mai multe judecătorii. (2) Curțile de apel, judecătoriile din circumscripția lor, localitatea lor de reședință sunt prevăzute la anexa nr.3 (art. 35 alin. (1), (2)).

Anexa nr. 3 Curțile de apel și judecătoriile din circumscripțiile acestora

<u>Curtea de Apel</u>	<u>Judecătoriile din circumscripția curții de apel</u>	<u>Localități de reședință</u>
Comrat	Comrat Cimișlia	Comrat Cimișlia

Legea Nr. 76 din 21-04-2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești Publicat : 01-07-2016 în Monitorul Oficial Nr. 184-192 art. 387

- (1) Sistemul instanțelor judecătorești din Republica Moldova se reorganizează după cum urmează: ... d) judecătoriile Basarabeasca și Leova fuzionează prin contopire cu Judecătoria Cimișlia, formând Judecătoria Cimișlia (art. 1 alin. (1), lit. d));
- Legea nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 62), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează: ... 6. Anexa nr. 3 va avea următorul cuprins: anexa nr. 3 (art. 7 pct. 6).

Legea Nr. 344 din 23-12-1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) Publicat: 14-01-1995 în Monitorul Oficial Nr. 3-4 art. 51

- (1) Găgăuzia (Gagauz-Yeri) este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte componentă a Republicii Moldova. (2) Găgăuzia soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, în interesul întregii populații, problemele dezvoltării politice, economice și culturale (art. 1 alin. (1), (2));
- (1) În componența Găgăuziei intră localitățile în care găgăuzii constituie mai mult de 50 procente din populație. (2) Localitățile unde găgăuzii constituie mai puțin de 50 procente din populație pot fi incluse în componența Găgăuziei în baza voinței majorității alegătorilor, liber exprimate în cadrul referendumului local, efectuat din inițiativa a cel puțin o treime din alegătorii localității respective. (3) Incluziunea localităților prevăzute la alin.(1) și (2) ale prezentului articol în componența Găgăuziei are loc în baza rezultatelor referendumului local, efectuat în fiecare localitate în parte de către Guvernul Republicii Moldova (art. 5 alin. (1) – (3));
- Curtea de apel cu sediul în municipiul Comrat este o instanță de gradul doi față de instanțele judecătorești ierarhic inferioare și examinează în calitate de primă instanță cele mai complicate cauze civile, administrative și penale (art. 20 alin. (1)).

- (1) Prezenta lege stabilește și reglementează modul de organizare și funcționare a autorităților administrației publice în unitățile administrativ-teritoriale. (2) Modul de organizare și funcționare a autorităților administrației publice locale de nivel special se reglementează de prezenta lege în partea în care nu contravine prevederilor Legii nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri). (3) Controlul asupra respectării legislației în unitățile teritoriale autonome cu statut juridic special se efectuează de către Guvern, prin intermediul autorităților publice centrale de specialitate, în condițiile prezentei legi (art. 2 alin. (1) – (3)).

De asemenea invocăm:

Declarația universală a drepturilor omului (adoptată la 10.12.1948, în vigoare pentru Republica Moldova din 28.07.1990, art. 11);

Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (adoptat la 16.12.1966, în vigoare pentru Republica Moldova din 26.04.1993, art. 14);

Anterior, Curtea Constituțională nu a avut spre examinarea prevederile legale contestate.

IV.3

Statul de drept nu poate exista decât în condițiile suprematiei Constituției și a respectării legilor.

Totodată,

trebuie de avut în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 134 alin. (3), potrivit cărora "Curtea Constituțională garantează supremația Constituției", pe cele ale art. 7, potrivit cărora, "Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă ..." și pe cele din art. 1 alin. (3), potrivit cărora, "Republica Moldova este un stat de drept ...".

Într-un stat de drept, dreptului de acces la justiție, care este o cucerire și un instrument al statului de drept, în măsura în care garantarea sa nu este altceva decât consecința ideii de preeminență a dreptului. Or, această preeminență a dreptului implică un control eficace a oricărei ingerințe etatice în exercitarea drepturilor fundamentale ale persoanei din partea unei puteri judiciare care beneficiază de toate garanțiile de independență și imparțialitate.

Pentru a defini accesul liber la justiție, putem spune că acesta constă în facultatea oricărei persoane de a introduce, după libera sa apreciere, o acțiune în justiție, fie ea chiar nefondată în fapt sau în drept, implicând obligația corelativă a statului ca, prin instanța competentă, să se pronunțe asupra acestei acțiuni. Din punct de vedere al naturii juridice, accesul la justiție este o libertate individuală. Aceasta pentru că, pe de o parte, pentru exercitarea lui nu este nevoie de mai multe persoane, astfel încât nu poate fi considerată o libertate publică. Pe de altă parte, întrucât orice persoană are facultatea de a promova o acțiune în justiție, nu și obligația, accesul la justiție nu poate fi calificat decât ca o libertate. Afirmția este valabilă inclusiv în materie penală, cât timp Curtea Europeană a Drepturilor Omului a afirmat în repetate rânduri că o persoană acuzată penal poate renunța valabil la dreptul său de a fi condamnat doar de către o instanță de judecată. Astfel, Curtea admite posibilitatea renunțării la accesul la justiție atât în materie civilă, cât și în materie penală, prin posibilitatea recurgerii la arbitraj, și, respectiv, la plata de către inculpat a unei amenzi cu scopul de a evita procesul penal.

Potrivit opiniei unanime a doctrinei, accesul liber la justiție este un drept fundamental care face parte din ordinea publică internațională, sau cel puțin europeană, principala consecință a acestui fapt fiind aceea că marja de apreciere lăsată statelor pentru a regla modalitățile de exercitare a acestei libertăți este mult restrânsă. Tocmai de aceea nu miră pe nimeni faptul că accesul la justiție a căpătat aproape peste tot în Europa o valoare constituțională, având caracterul de *jus cogens*, fiind consacrat între alte drepturi și libertăți fundamentale în legile supreme ale majorității statelor.

Dreptul de acces la justiție **impune și obligații** atât în sarcina **legiuitorului**, executivului, cât și în cea a judecătorului.

Pentru a realiza o garantare corectă și completă a accesului la justiție, **statul are trei obligații**.

Prima dintre ele este aceea de a instituiri tribunale investite cu o competență de plină jurisdicție, care să permită să tranșeze cauza pe fond, atât sub aspectul stării de fapt, cât și sub aspectul stării de drept.

În al doilea rând, statul este ținut să acorde oricărei persoane **toate facilitățile rezonabile, de drept și de fapt, pentru a putea accede la instanță**,

cât timp Convenția tinde spre a asigura o **protecție reală și concretă** a individului.

În al treilea rând, cel puțin în materie penală, potrivit art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție, statele trebuie să asigure un **dublu grad de jurisdicție**.

Pe scurt, pentru a asigura o respectare scrupuloasă a dreptului de acces liber la justiție, statele trebuie să confere acestui drept **două calități: efectivitate și accesibilitate**.

Efectivitatea accesului la justiție implică, în primul rând, ca accesul la justiție să fie eficace, ceea ce presupune că statul trebuie să permită accesul la justiție al oricărei persoane, astfel încât **aceasta să poată să își satisfacă interesele** pe care le-a urmărit prin promovarea litigiului în fața judecătorului.

O procedură în urma căreia persoana în discuție **nu și-ar putea vedea cauza analizată** în mod complet de către un judecător nu este o procedură care să realizeze condiția efectivității accesului în fața instanței.

Astfel, accesul efectiv la justiție implică obligația pozitivă a statelor de a asigura în mod real și efectiv posibilitatea oricărei persoane de a-și susține cauză în fața unui judecător,

ceea ce NU avem (nu se realizează) în speța noastră,

când persoanele din circumscripție Judecătoria Cimișlia,
sunt obligate

să se deplaseze la Curtea de Apel Comrat – *capitala unității teritorial autonome cu un statut special – Găgăuzia*,

înfruntând incomodități ce țin de timpul necesar pentru parcurgerea acestei distanțe, nivelul insuficient de dezvoltare a infrastructurii drumurilor, lipsa transportului obștesc etc.,
care

într-un mov abuziv, au fost LIPSITI, fără a fi consultați, de dreptul – accesul la justiție, în corelație cu folosirea căilor de atac – pe care l-au deținut anterior, când hotărârile/deciziile Judecătoria Cimișlia se contestau/se aflau în circumscripția Curții de Apel Chișinău.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

A declara **neconstituționale** sintagma:

- "*Cimișlia Cimișlia*"

din Anexa nr. 3 a Legii Nr. 514 din 06-07-1995 *privind organizarea judecătorească* (Publicat: 19-10-1995 în Monitorul Oficial Nr. 58 art. 641)

(prin care Judecătoria Cimișlia este inclusă în circumscripția Curții de Apel Comrat) 16

pe motivul că ea contravine prevederilor legale stabilite în Constituție (articolele 20 și 115), ca
ÎN FINAL,

persoanele din circumscripția Judecătoriei Cimișlia
să SE BUCURE REAL ȘI EFECTIV de **drepturile și libertățile fundamentale**, garantate prin
Constituție, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Tratatul internațional la care Republica
Moldova este parte, care și urmează a fi aplicate/realizate în practică, în REALITATE, și nu doar
teoretizate, discutate în abstract.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Nu avem

VII - LISTA DOCUMENTELOR

Dosarul nr. 1-22065864-23-10-12052022 urmează a fi prezentat de către Curtea de Apel Comrat.

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul:

Data: 21.04.2023

(Semnătura autorului sesizării)

Dosar nr. 10r-8/2023
n.c. 1-22065864-06-10r-02022023

ÎNCHEIERE

29 mai 2023

mun. Comrat

Colegiul judiciar al Curții de Apel Comrat

în componență:

președintele ședinței, judecătorul

Colev Grigori

judecătorii

Starciuc Ștefan și Fujenco Dmitrii

cu participarea:

procurorului

Caraivan Ruslan

recurentului

Negură Ion

examinînd cererea petiționarului Negură Ion cu privire la soluționarea cazurilor de excepție a neconstituționalității actelor juridice, în legătură cu examinarea recursului depus de recurenții Negură Ion și Negură Nadejda împotriva încheierii judecătoreiei Comrat sediul central din data de 23 decembrie 2022 adoptată pe cauza la plîngerea petiționarilor Negură Nadejda și Negură Ion înaintată în ordinea art. 313 CPP,

CONSTATĂ:

Pe rolul Curții de Apel Comrat se află în examinare recursul depus de recurenții Negură Ion și Negură Nadejda împotriva încheierii judecătoreiei Comrat sediul central din data de 23 decembrie 2022 adoptată pe cauza la plîngerea petiționarilor Negură Nadejda și Negură Ion împotriva ordonanței procurorului al Procuraturii raionului Cimișlia, Ruslan Donia din 11 martie 2022 privind refuzul în examinare în ordinea art. 274 din Codul de Procedură penală sesizării soților Negură Ion și Negură Nadejda și, respectiv, împotriva ordonanței procurorului ierarhic superior Caraivan Ruslan din 26 aprilie 2022, prin care s-a respins plîngerea depusă împotriva ordonanței procurorului Procuraturii raionului Cimișlia, Ruslan Donia din 11 martie 2022 privind refuzul examinării în ordinea art.274 din Codul de procedură penală sesizării soților Negură Ion și Negură Nadejda.

În cadrul desfășurării ședinței de judecată pe cauză, recurentul Negură Ion a depus cerere cu privire la expedierea la Curtea Constituțională a Republicii Moldova a sesizării acestuia în privința chestiunii controlului constituționalității sintagma „Cimișlia Cimișlia” din Anexa nr. 3 a Legii nr. 514 din 06 iulie 1995 *privind organizarea judecătorească* (Publicat: 19 octombrie 1995 în Monitorul Oficial nr. 58 art. 641).

În ședința de judecată recurentul Negură Ion a susținut cererea sesizării în privința controlului constituționalității sintagmei „Cimișlia Cimișlia” din Anexa nr. 3 a Legii nr. 514 din 06 iulie 1995 *privind organizarea judecătorească* (Publicat: 19 octombrie 1995 în Monitorul Oficial nr. 58 art. 641), și a solicitat satisfacerea cererii sale.

În ședința de judecată procurorul Caraivan Ruslan nu a obiectat împotriva admiterii cererii depuse de către recurent privind expedierea la Curtea Constituțională a Republicii Moldova a sesizării cu privire la recunoașterea neconstituționalității actelor juridice (sintagmelor) contestate.

Examinînd cererea recurentului Negură Ion privind expedierea la Curtea Constituțională a Republicii Moldova a sesizării cu privire la caz de excepție a neconstituționalității actelor juridice (sintagmelor) contestate, ascultînd opinia participanților la proces, colegiul consideră cererea depusă ca întemeiată și pasibilă admiterii din următoarele considerente.

Din conținutul cererii privind soluționarea cazurilor de excepție a neconstituționalității a sintagmei „*Cimișlia Cimișlia*” din Anexa nr. 3 a Legii nr. 514 din 06 iulie 1995 *privind organizarea judecătorească* (Publicat: 19 octombrie 1995 în Monitorul Oficial nr. 58 art. 641).

Concomitent colegiul constată, că recurentul Negură Ion consideră, că sintagma „*Cimișlia Cimișlia*” din Anexa nr. 3 a Legii nr. 514 din 06 iulie 1995 *privind organizarea judecătorească* (Publicat: 19 octombrie 1995 în Monitorul Oficial nr. 58 art. 641), contravine prevederilor legale stabilite în art. 20 și 119 din Constituția Republicii Moldova, Legii nr 344 din 23.12.1994 *privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)*, Legii nr. 436 din 28.12.2006 *privind administrația publică locală* și Legii nr. 764 din 27.12.2001 *privind organizarea administrative-teritorială a Republicii Moldova*.

Curtea Constituțională în Hotărîrea sa nr. 2 din 09 februarie 2016 „*Pentru interpretarea art. 135 alin. (1) litere a) și g) din Constituția Republicii Moldova*” a notat, că judecătorul nu-și expune opinia în privința temeiniciei sesizării sau constituționalității prevederilor contestate, ci se limitează doar de verificarea respectării următoarelor cerințe:

- 1) *obiectul excepției intră în categoria actelor, cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;*
- 2) *excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;*
- 3) *prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;*
- 4) *nu există o hotărâre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.*

Curtea Constituțională menționează, că controlul constituțional al prevederilor contestate **îl constituie competența exclusivă a Curții Constituționale**. Judecătorii instanțelor de drept comun nu au dreptul să refuze părților în sesizare Curții Constituționale, cu excepția circumstanțelor, indicate la paragraful 82.

Astfel, instanța de recurs menționează, că în baza art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. g) Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. g) Codul jurisdicției constituționale, control asupra constituționalității legilor îl exercită Curtea Constituțională.

În lumina celor expuse mai sus, colegiul consideră, că prevederile actelor juridice, contestate de către recurentul Negură Ion, constituie obiectul verificării constituționalității.

De asemenea, sesizarea privind cazul de excepție a neconstituționalității actelor juridice (sintagmelor) contestate a fost depusă de către partea la proces, și

15
această dispoziției a normei de drept nu a constituit obiectul verificării asupra constituționalității.

Din motiv, că dispoziția contestată a normei de drept nu a fost supusă unei verificări constituționale și urmează a fi aplicată la examinarea acestei cauze în fond, ținând cont de faptul, că judecătorul nu urmează să se expună în privința temeiniciei acestei sesizări sau corespunderii dispoziției contestate cu constituția, colegiul consideră necesar de a admite cererea recurentului Negură Ion privind expedierea la Curtea Constituțională a sesizării în privința chestiunii controlului constituționalității sintagmei „Cimișlia Cimișlia” din Anexa nr. 3 a Legii nr. 514 din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească (Publicat: 19 octombrie 1995 în Monitorul Oficial nr. 58 art. 641).

În legătură cu admiterea cererii recurentului Negură Ion privind expedierea la Curtea Constituțională a RM a interpelării acestuia privind constituționalitatea normei juridice contestate (sintagma „Cimișlia Cimișlia” din Anexa nr. 3 a Legii nr. 514 din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească (Publicat: 19 octombrie 1995 în Monitorul Oficial nr. 58 art. 641)), colegiul menționează, că în conformitate cu p. 81 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, potrivit prevederilor legale în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reține, că suspendarea procesului pînă la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate, este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.

În baza celor expuse, conducîndu-se de articolele 7, 342 CPP RM, colegiul

DISPUNE:

Admite cererea recurentului Negură Ion privind soluționarea cazurilor de excepție a neconstituționalității actelor juridice.

A sesiza Curții Constituționale în privința controlului constituționalității sintagmei „Cimișlia Cimișlia” din Anexa nr. 3 a Legii nr. 514 din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească (Publicat: 19 octombrie 1995 în Monitorul Oficial nr. 58 art. 641).

A suspenda examinarea recursului depus de recurenții Negură Ion și Negură Nadejda împotriva încheierii judecătoriei Comrat sediul central din data de 23 decembrie 2022 adoptată pe cauza la plîngerea petiționarilor Negură Nadejda și Negură Ion înaintată în ordinea art. 313 CPP.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul:

COLEV Grigori

Judecătorul:

STARCIUC Ștefan

Judecătorul:

FUJENCO Dmitrii

